

Проверка на методиката за оценка

Преди да публикувате процедурата

Работен инструмент за проверка дали критерият за възлагане, показателите, тежестите и начинът за присъждане на оценки са свързани с предмета, обективни, прозрачни и приложими еднакво към всички оферти.

Методиката трябва да позволява да предвидите оценката

Участникът трябва да може предварително да разбере какво точно ще се оценява и как предложението му ще получи конкретна оценка. Комисията не трябва да получава неограничена свобода да решава след отварянето на офертите какво е „по-добро“.

Шестте теста

01 · Критерий Избран ли е правилният критерий за възлагане?	02 · Връзка Всеки показател свързан ли е с предмета?	03 · Тежест Ясна ли е тежестта/подреждането по важност?
04 · Точки Ясно ли е как се получава всяка оценка?	05 · Обективност Може ли различни оценители да приложат едни и същи правила?	06 · Проверимост Може ли контролът да повтори оценяването и да достигне до същия резултат?

Критерий за подбор ≠ показател за оценка

ЗОП забранява критериите за подбор да се използват като показатели за оценка. Проверявайте не само заглавието, а какво реално носи точки - общ фирмен опит, оборот или капацитет не трябва да се превръщат в качество на офертата.

Версия 1.0 · 6 септември 2026 г.

1. Първо изберете правилния критерий за възлагане

По чл. 70 ЗОП икономически най-изгодната оферта се определя чрез един от три основни подхода. Методика за комплексна оценка е нужна, когато има повече от един показател или е необходимо да се опише начинът за оценяване.

Най-ниска цена Подходяща, когато качествените характеристики и минималните изисквания могат да бъдат достатъчно точно фиксирани, а офертите се сравняват единствено по цена.	Ниво на разходите Използва подход за разходна ефективност, включително разходи за целия жизнен цикъл. Данните и начинът за изчисление трябва да са предварително определени и проверими.
Оптимално съотношение качество/цена Цената/разходът се комбинират с показатели за качество, екологични и/или социални аспекти, свързани с предмета.	Фиксирана цена / разход В надлежно обосновани случаи цената или разходът могат да бъдат фиксирани, а конкуренцията да е само по показатели за качество.
Състезателен диалог Окончателните оферти се оценяват по „оптимално съотношение качество/цена“.	Партньорство за иновации ЗОП изисква оценяване само по „оптимално съотношение качество/цена“.

Какво може да бъде качествен показател?

- технически, функционални, естетически, екологични, социални или иновативни характеристики;
- организация и професионална компетентност на персонала, който действително ще изпълнява поръчката, когато качеството му може съществено да влияе върху изпълнението;
- обслужване, поддръжка, техническа помощ, срокове и други условия, свързани с конкретното изпълнение;
- фактори от жизнения цикъл, дори когато не са пряка техническа характеристика, ако са свързани с предмета.

Ако оценявате екипа

Оценявайте качествата на конкретните лица, предложени за изпълнението, само когато тяхната компетентност може съществено да влияе върху качеството. Това е различно от минималния критерий за подбор „разполагам с експерти“.

2. Как се пише методика, която може да бъде приложена обективно

Тежест и граници

- Когато има повече от един показател, посочете относителната тежест на всеки; ако това е обективно невъзможно - подредете ги по важност в низходящ ред.
- При количествени показатели определете стойностите в цифри или проценти и начина на изчисляване.
- Когато показателят е срок, включително гаранционен срок, определете разумни минимални и/или максимални граници.
- При качествени показатели, които не могат да бъдат количествено определени, опишете как комисията присъжда конкретна стойност чрез експертна оценка.

Забрана: „пълнота“ и „подход на представяне“

При количествено неопределими качествени показатели не се допуска да се оценява колко „пълно“, „подробно“, „ясно“ или „добре структурирано“ е представена информацията сама по себе си. Оценявайте предложено ниво на изпълнение, а не уменията за писане на дълъг текст.

Работна матрица за всеки показател

Какво точно оценяваме?	Резултат, параметър или качество на конкретното предложение.
Защо това влияе на изпълнението?	Връзка с предмета, техническите спецификации или жизнения цикъл.
Мярка / скала	Числова формула или ясна експертна скала с конкретни стойности.
Минимум / максимум	Къде е границата между минимално допустимото и това, което носи повече точки?
Доказване в офертата	Коя част от техническото/ценовото предложение съдържа данните за оценката?
Тежест	Колко влияе показателят върху крайната оценка и защо?
Проверка	Може ли независим човек да повтори оценяването само по методиката и офертата?

Контролният тест е възпроизвеждане

Програмните checklist-и изискват да се провери дали класирането съответства на предварително определените критерии/методика. Практическият тест е прост: вземете офертите и повторете изчислението. Ако правилата не водят еднозначно до същите точки, методиката е рискована.

3. Червени флагове в методиката

Субективни думи без скала „отлично“, „подробно“, „адекватно“, „добре обосновано“ без предварително описано какво конкретно означават за всяка оценка.	Точки за пълнота Повече точки, защото участникът е описал повече стъпки/раздели/мерки, без да се оценява реалното ниво на изпълнение.
Оборот или общ фирмен опит Критерий за подбор, маскиран като качество на офертата.	Опит по конкретна програма Interreg, конкретен фонд или конкретен възложител не са качество на самото предложение.
Неограничена свобода на комисията Липсва формула или конкретна скала; комисията решава след отваряне кое заслужава повече точки.	Несъразмерна тежест Второстепенен параметър практически решава победителя, без ясна връзка с целите на поръчката.
Срок „колкото по-кратък, толкова по-добре“ Без минимална реалистична граница може да се стимулират неизпълними предложения.	Гаранция „колкото по-дълга, толкова по-добре“ Без максимална разумна граница показателят може да изкриви конкуренцията.
Отложено/разсрочено плащане ЗОП не допуска показатели, които оценяват времето за плащане към изпълнителя.	Размер/отказ от аванс Не се допуска оценяване на размера или отказа от аванс, когато е предвидено авансово плащане.

Проектиране + строителство

Когато поръчката обхваща и проектиране, и изпълнение на строителство, показателите за оценка трябва да включват характеристики, относими и към двете дейности.

Тест за субективност

- Могат ли двама независими оценители да приложат методиката и да стигнат до еднаква или обяснимо близка оценка?
- Всяко ниво на скалата описва ли измерима разлика в предложеното изпълнение?
- Има ли критерий, който изисква „впечатление“ вместо проверка на конкретно предложение?
- Има ли част от методиката, която комисията ще трябва да доизмисли след отваряне на офертите?

4. ПМС № 4/2024: същият принцип, отделни правила

Контролният лист за публична покана изисква анализ на всички показатели, подпоказатели и компоненти за оценяване с техните относителни тежести. Проверява се дали те са свързани с предмета, допустими по ПМС № 4/2024 и дали не оценяват икономическото/финансовото състояние или техническите възможности/квалификацията на кандидата.

Връзка с предмета	Всеки показател трябва да измерва характеристика на предложението/изпълнението, а не общото качество на кандидата.
Относителна тежест	Показателите и подпоказателите се публикуват с тежестите си така, че крайното класиране да може да бъде изчислено предварително.
Ясен начин за оценка	Методиката трябва да позволява на кандидатите да разберат как да подготвят офертата си, за да получат съответната оценка.
Еднакво прилагане	След отваряне на офертите оценителите не могат да променят правилата или да създават нови основания за повече/по-малко точки.

Програмният checklist посочва същите опасни показатели

При ПМС № 4/2024 контролът също проверява за показатели, свързани с отложено/разсрочено плащане, размера или отказа от аванс и оценяване на „пълнота“/начин на представяне на информацията. Не ги използвайте като заместител на реални качествени характеристики.

ЗОП ↔ ПМС № 4/2024

	ЗОП	ПМС № 4/2024
Кандидат или оферта?	Оценява се офертата; критерии за подбор не носят точки	Същият принцип
Тежести	Предварително определени; при невъзможност - подреждане по важност	Предварително определени в поканата/методиката
Качествени показатели	Конкретна стойност чрез предварително описана експертна оценка	Ясен и предварително разбираем начин за оценка
Основен practically test	Може ли оценката да бъде повторена?	Може ли оценката да бъде повторена?

Не смесвайте нормативните режими

Принципите са близки, но конкретният правен тест е различен. За ЗОП използвайте чл. 70-71 и ППЗОП; за публичната покана - чл. 3-4 от ПМС № 4/2024 и програмния контролен лист.

5. Работен лист за конкретна методика

Попълнете един ред за всеки показател и подпоказател. Ако показателят има формула или скала, приложете я към поне две примерни оферти преди публикуване.

Процедура / позиция	
Критерий за възлагане	☐ най-ниска цена ☐ ниво на разходите ☐ оптимално качество/цена ☐ друго допустимо
Показател / подпоказател	
Каква характеристика на офертата измерва?	
Връзка с предмета / ТС	
Относителна тежест	
Минимална / максимална стойност	
Формула или скала	
Какво трябва да съдържа офертата за оценяване?	
Как се присъжда конкретна оценка?	
Може ли комисията да има повече от едно разумно тълкуване?	☐ не ☐ да - преработете методиката
Контролно преизчисление	☐ резултатът се възпроизвежда ☐ има разлика

Финална самопроверка

- ☐ Избраният критерий за възлагане е допустим и подходящ за предмета.
- ☐ Всеки показател е свързан с предмета и измерва качество/разход на офертата, а не критерий за подбор.
- ☐ Тежестите и всички подпоказатели са предварително определени.
- ☐ Количествените показатели имат ясна формула и мерна единица.
- ☐ Качествените показатели имат конкретна предварително описана скала за експертна оценка.
- ☐ Не оценяваме пълнотата или начина на представяне на информацията.
- ☐ Не оценяваме отложено/разсрочено плащане или размера/отказа от аванс.
- ☐ Сроковете/гаранциите имат разумни граници.
- ☐ Методиката може да бъде приложена еднакво от различни оценители.
- ☐ Контролното преизчисление възпроизвежда крайното класиране.

Източници: ЗОП, чл. 70-71 (АОП); ПМС № 4/2024, чл. 3-4 (Единен информационен портал); официалните контролни листове на Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027.